

Співвідношення рівня примативності з іншими зазначеними критеріями суттєво відрізняються у респондентів чоловічої і жіночої статі. Так, рівень примативності у чоловіків прямо корелює з лідерськими якостями, що можна трактувати як те, що чоловіки з високим рівнем примативності володіють більшими лідерськими якостями і навпаки. Рівень примативності у жінок також корелює з лідерськими якостями, проте кореляція зворотна – чим вищий рівень примативності жінки, тим менше розвинені її лідерські якості.

Взаємозалежність рівня примативності та орієнтація індивіда на працю має аналогічне співвідношення: пряма кореляція у чоловіків та зворотна кореляція у жінок.

Співвідношення рівня примативності з орієнтацією індивіда на гроші, має іншу взаємозалежність. Так у чоловіків простежується зворотна кореляція цих критеріїв, тобто чим вищий рівень примативності, тим нижча орієнтація індивіда на гроші. У респондентів-жінок кореляція виявилась прямою – чим вище рівень примативності, тим вище орієнтація жінок на гроші.

Також з дослідження можна зробити висновки, що більшість респондентів, незалежно від статі, мають середній рівень примативності та середній ступень лідерських якостей. Проте респонденти-жінки більше зорієнтовані на гроші та на працю, ніж респонденти-чоловіки. Хоча, слід зазначити, що орієнтація на працю в обох груп респондентів в середньому, вища за середній показник.

Державна служба вимагає розширення критеріїв, що використовуються при формуванні кадрового потенціалу. Один з критеріїв, який, на нашу думку, потрібно впровадити, є рівень примативності. Як очевидно з проведеного дослідження, цей показник співвідноситься з показниками лідерських якостей, орієнтацією на працю і на гроші. А це, в свою чергу, дає можливість прогнозувати професійну поведінку людини, її спрямованість на досягнення результату та можливість просування по кар'єрним щаблям.

Ми вважаємо, що подальше опрацювання заданої теми призведе до отримання більш глибокої та детальної інформації, яка допоможе реформувати кадрову структуру державної служби і зробити роботу державної служби більш продуктивною, завдяки правильному розташуванню кадрів в службовій ієрархії.

1. Протопопов А. Трактат о любви, как ее понимает жуткий зануда - М.: КСП, 2002.-304 с.;
2. Свіяш О.Г. Проект «Человечество»: Успех или неудача: Размышления о людях и их странном поведении. - М.: АСТ: Астрель, 2006. - 286 с.;
3. Свіяш О. Животное или человек? // <http://subscribe.ru/archive/psychology.isp/200605/12150442.html>;
4. <http://ru.wikipedia.org/wiki>.

Німець В.В. *

Техніка мовлення як основний аспект професійної компетенції державного службовця

Система професійної підготовки державних службовців на сьогодні є однією з найважливіших проблем, пов'язаних з розвитком демократичного врядування в Україні. Безпосередньо це стосується й підвищення якості мовної підготовки, необхідної для забезпечення ефективної та результативної діяльності державних службовців.

Для виконання конкретних посадових обов'язків державний службовець повинен досконало володіти набором специфічних компетентностей. Комунікативна компетентність є складовою структури готовності державного службовця до професійно-мовленнєвої комунікації.

Практична діяльність державного службовця пов'язана з діловим мовленням. Те, чим наповнена щоденна діяльність державного службовця, - проведення службових нарад, ділових зустрічей, телефонних розмов, участь у практичних дискусіях, спілкування з колегами, прийом громадян, виступи перед громадськістю, робота з документами, - здійснюється за допомогою усного та писемного мовлення.

Науковці у сфері державного управління визнають, що більшість державних службовців не володіє техніками ведення діалогу, роботи з текстом, у них низький рівень дискурсивних

* Німець В.В. - аспірант кафедри психології, педагогіки та права.

навичок, хоча саме ці складові професійно-комунікативної діяльності державних службовців є базовими у процесі формування навичок професійно-мовленнєвої комунікації [5].

Одним із альтернативних шляхів, що сприяли б вирішенню мовленнєвих проблем, можна назвати такі:

- постійний контроль за своїм мовленням;
- спостереження за мовленням професіоналів;
- систематична робота зі словниками, оскільки саме в них зафіксовано орфоепічні норми, значення слів.

Ділове мовлення визначається як специфічна форма контактів і взаємодії людей, які представляють не лише самих себе, а й свої організації. Воно включає обмін інформацією, пропозиціями, вимогами, поглядами, мотивацією з метою розв'язання конкретних проблем як всередині організації, так і за її межами, а також укладення контрактів, договорів, угод чи встановлення інших відносин між підприємствами, фірмами, організаціями.

Ділове мовлення на відміну від його інших видів має свої особливості, а саме:

- наявність певного офіційного статусу об'єктів;
- спрямованість на встановлення взаємовигідних контактів та підтримку зв'язків між представниками взаємозацікавлених організацій;
- відповідність певним загально визнаним і загальноприйнятим правилам;
- передбачуваність ділових контактів, які попередньо плануються, визначається їх мета, зміст і можливі наслідки;
- конструктивність характеру взаємовідносин, їх спрямування на розв'язання конкретних завдань, досягнення певної мети, як правило, не виходячи за рамки певного кола;
- взаємоузгодженість рішень, домовленість та подальша організація взаємодії партнерів;
- значущість кожного партнера як особистості;
- безпосередня діяльність, якою зайняті люди, а не проблеми, що бентежать їх внутрішній світ.

Людина, яка спрямовує інформацію (комунікатор), і людина, яка її приймає (реципієнт), у діловому мовленні постійно міняються місцями, завдяки чому у людей, що спілкуються, має бути однакове розуміння не тільки значень, а й змісту слів.

Саме тому, техніка мовлення є основним аспектом діяльності державного службовця, бо будь-якого оратора, диктора повинно бути добре чути, а це залежить від добре поставленого голосу й уміння користуватися ним за різних обставин виступу.

Вміння володіти голосом, своєю чергою, тісно пов'язане з розвитком фонаційного (звукового) дихання. Публічна мова повинна бути правильною, відповідати орфоепічним стандартам вимови, а саме, нормам літературної мови. Тільки наявність цих умов дає можливість оратору передати не тільки зміст його промови, лекції, а й все естетичне й емоційне багатство своєї мови.

Мовлення – це процес використання людиною мови для спілкування. Залежно від віку, характеру діяльності, середовища мовлення людини набирає певних особливостей незважаючи на те, що люди спілкуються однією мовою. Так, мовлення однієї людини образне, яскраве, виразне, переконливе, а іншої навпаки: обмежене, бідне, сухе, малозрозуміле. У цьому вже виявляється відмінність у володінні мовою. Кожній людині індивідуальний стиль мовлення, відмінність в артикуляції звуків, інтонуванні, логічній виразності.

Фізіологічним підґрунтям мовлення є умовно-рефлекторна діяльність кори великих півкуль головного мозку, подразниками для якої є слова, що змінюють безпосередні предмети та їх властивості. Функціонування слова пов'язане з діяльністю периферійного апарату мовлення та центрально-мозкових фізіологічних механізмів. Мовлення як рефлекторний за природою процес здійснюється за участю другої сигнальної системи в тісному взаємозв'язку з першою сигнальною системою [3].

Але нажалі доводиться констатувати, що ступінь володіння державних службовців таким безпосереднім професійним інструментом, як техніка мовлення, є низьким.

Процес удосконалення професійних умінь та навичок техніки мовлення державних службовців, що ґрунтуються на сучасних знаннях, аналітичних здібностях та майстерності застосування техніки мовлення, має бути постійним.

1. Венедиктова В.И., Ділова репутація: особистість, культура, етика, імідж ділової людини. - М., 1996.; 2. Іржі Т. Мистецтво говорити. – К., 1999; 3. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – К., 2004. – 272 с.; 4. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: Підручник. – К., 2003. – С. 5 – 41; 5. Хаджирадева С. К. Підготовка державних службовців до професійно-мовленнєвої комунікації: концептуальні засади й стратегія модернізації технологій: Автореф. дис... докт. наук з держ. упр.: 25.00.03. – К., 2006. – 37 с.

Возняк Я.О.*

Домашнє насильство в Україні: кого захищає суспільство?

Незважаючи на те, що рукоприкладство в сім'ї багатьма розцінюється як середньовічна дикість, в наш час чоловіки все ще самоутверджуються в такий брутальний спосіб. Мабуть немає жодної країни, де б не існувало проблеми домашнього насильства, але, важко відшукати ще країну, де приказка “Б'є, отже любить” стала би народною [2, с.10]. Так про проблему домашнього насильства над жінкою писала періодика шість років тому і, як бачимо, з того часу, на жаль, мало що змінилося. Ймовірно, що даються взнаки пережитки патріархальної свідомості, та й український фольклор все ще зберігає варварські приказки: “Жінка не бита – що хата не метена”, “Боїться – значить поважає” тощо.

По всьому світі домашнє кривдження калічить долі сімей, адже 50% усіх бездомних жінок та дітей – це ті, хто намагається врятуватися від пекла в сім'ї [3, с.7]. Мабуть тому у США дослідники дійшли висновку, що “дім – найнебезпечніше місце для жінок, де вони найчастіше стикаються з наругою і знущанням” [3, с.7]. Виходить, що ставши дружиною жінка стає менш захищеною, а не навпаки.

Факт залишається фактом: чоловіки б'ють своїх дружин, вимагаючи покірності. Та тепер найстрашніше не в самому насильстві, а в тому, що люди не сприймають це як щось, що виходить за рамки. Мовляв, – «так повинно бути», «щоб знала, хто в домі господар», – адже нас змалку вчили, що «чоловік – голова сім'ї» і його рішення приймаються одноосібно та без обговорення. Тому переважно жертви мовчать. Ймовірно, таке можна пояснити страхом, що не повірять чи звинуватять, боязню ганьби для сім'ї або небажанням переживати жах та приниження знову і знову – кожного разу, коли доведеться про це розповідати.

Слід зауважити, що насильство може торкнутися будь-якої сім'ї: ні статки, ні освіта, ні національність не можуть стати гарантом. Соціологічне опитування, проведене 2005 року кандидатом філософських наук Володимиром Федориком серед дільничних інспекторів Бердянська дало цікаві результати. Відсоток насильства високий в сім'ях з малими доходами (101-200 гривень на людину), знижується в середньозабезпечених сім'ях (301-400 гривень на особу), а потім знову зростає [1]. Справа в тому, що сварки в малозабезпечених родинах найчастіше трапляються на ґрунті зловживання алкоголем та неблагополучної атмосфери, а у родинах середнього статку – через недовіру, ревності, зради. Жінки з родин з високими доходами взагалі не звертаються до правоохоронних органів, побоюючись непотрібного розголосу. А це аж ніяк не означає, що в згаданій категорії родин немає таких проблем.

Згідно з даними криміналістів, близько 30% вбивств стається на сімейно-побутовому ґрунті, щороку в Україні 2 мільйони дітей віком до 14 років разом з мамами потерпають від систематичного побиття. Для 10% дітей результатом стає смерть, а для 2% – самогубство [2, с.11], оскільки сімейні скандали надто впливають на дитячу психіку, породжуючи неврози та психічні хвороби: чоловік б'є дружину, а в дитячій душі виникає конфронтація, адже вона любить батька і водночас хоче захистити матір. Дитині не до снаги зрозуміти, що саме в сім'ї не так, і часто вину за все маленька людина приписує собі [4, с.43].

Також ми маємо проблему збору та об'єктивного оцінювання даних. Адже українці звикли «не виносити сміття за поріг», тому про масштаби домашнього насильства ми можемо лише здогадуватись (члени неурядових організацій та співробітники міліції, яких опитувала Міжнародна Амністія в вересні 2006 року, вважають, що від 50 до 70 % українок є жертвами насильства в сім'ї), оскільки навіть ті, хто подавав заяви в правоохоронні органи, нерідко

* Возняк Я.О. - студентка спеціальності соціальна робота, кафедра соціології та соціальної роботи.